Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 167. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 31, 1996. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 31-го СЕРПНЯ 1996 р. Ч. 167. РІК CIII.

Г. Коль запевнить Україну в німецькій підтримці

Бонн. — Канцлер Німеччини Гельмут Коль 2-го вересня, в перший день грошової реформи, відвідає Україну, щоб виявити її підтримку на шляху демократизації та ринкових реформ, повідомило 29-го серпня агентство Ройтерс.

За словами німецьких урядовців, Г. Коль дуже хоче показати Україні свою підтримку, незважаючи на те, що в Україні начебто економічні реформи почалися пізніше, ніж у Росії.

Однак німецькі офіційні особи підкреслюють, що Бонн не збирається надавати Україні жодної фінансової допомоги, крім тих 3 блн. марок, що вже виділені Києву в рамках діючих міжнародних програм.

Урядовці обох країн вважають Німеччину однією з держав, що найбільше сприяє Україні при вступі до Европейської спільноти і НАТО. Г. Коль останній раз був у Києві 1993 року, а Президент України Леонід Кучма в Бонні — в липні минулого року.

Бонн особливо задоволений тим, що Л. Кучма зумів поліпшити відносини з Росією і забезпечити відкритість України Західній і Східній Европі.

Г. Коля супроводжуватиме біля 20 німецьких підприємців. До них згодом приєднається з десяток представників німецьких компаній в Києві. На переговорах сторони обговорять збільшення обсягу торгівлі між двома країнами.

Минулого року Німеччина експортувала в Україну товарів на суму 1.8 блн. марок, а імпортувала з України — на суму 600 млн. дол.

Німецькі компанії зацікавлені в модернізації теплової електростанції в Смієві, що може принести їм певну вигоду. Смієвська електростанція повинна дещо компенсувати зупинку Чорнобильської АЕС, на закриття якої „велика сімка" пообіцяла Україні 2.3 блн. дол.

3-го вересня Г. Коль має провести переговори з Л. Кучмою і прем'єр-міністром України Павлом Лазаренком, а також виступити з промовою в Київському Університеті.

Гість покладе також вінок на новому німецькому меморіялі, а 4-го вересня відвідає фінансований Німеччиною навчальний заклад, який перекваліфікує офіцерів на цивільних. Перед відлетом додому Г. Коль побуває в Одесі.

Німецький канцлер обговорюватиме також стан сорокатисячної німецької меншини в Україні і повернення мистецьких та культурних скарбів, привезених обома сторонами під час Другої світової війни.

КОНЦЕПЦІЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ І НАТО Є ТОТОЖНІ

Київ (Р. Р.). — Секретар Ради Національної Безпеки при Президенті України Володимир Горбулін сказав, що Україна і НАТО однаково бачать концепцію безпеки і однаково оцінюють риск і характер безпеки. В інтерв'ю для „Урядового Кур'єра" В. Горбулін зазначив: „Наші з НАТО погляди збігаються у тому, що поняття безпеки включає не лише воєнні виміри, але й політичні, економічні, науково-технічні, соціяльні й екологічні!"

Україна, за словами Горбуліна, високо цінує активну адаптацію НАТО до нової ситуації, до вимог часу. НАТО може відігравати важливу ролю в побудові надійної системи в Европі, яка базувалася б не на блоковому протистоянні, а на взаємодоповнюючих інституціях безпеки, таких як Організація безпеки і співробітництва в Европі (ОБСЕ), Західньо-Европейський Союз (ЗЕС), Европейський Союз (ЕС), Рада Европи (РЕ) тощо. Горбулін сказав, що Україна вітає відкритість НАТО для співпраці і партнерства з новими демократичними державами на сході Европи. Київ вважає, що паралельно з поступовим еволюційним розширенням НАТО мають розвиватися і поглиблюватися відносини між НАТО і Україною на принципах особливого партнерства.

Секретар Служби національної безпеки підкреслив, що в Україні критично сприймають можливість (навіть гіпотетичну) розміщення на території нових членів НАТО ядерної зброї й водночас дуже актуальним вважають створення в регіоні Центральної і Східньої Европи зони, вільної від ядерної зброї. Україна зацікавлена розвитком відносин з НАТО, зазначив Горбулін, але наголосив, що питання про членство України в НАТО ще не є актуальним.

В. Чорновіл відвідав Чикаго

Чикаго (Рух). — На запрошення Американської Демократичної партії деякі представники політичних партій України були гістьми та обсерваторами конвенції демократів у Чикаго, серед яких був голова Народного Руху України та депутат Верховної Ради В'ячеслав Чорновіл з дружиною Атеною Пашко, головою Союзу Українок в Україні. З цієї нагоди чикагське товариство „Рух допомоги Україні" влаштувало в понеділок, 26-го серпня, в Культурному Осередку громадську зустріч, на яку прибуло біля 300 осіб. Майже половина присутніх були новоприбулі з України і опісля в дискусії більшість питань надійшло саме від цієї групи присутніх.

Зібрання відкрив д-р Богдан Ткачук, голова чикагського товариства „Рух допомоги Україні". Привітавши гостя, він передав ведення програми д-ові Юліянові Кулясові. В. Чорновіл у своєму виступі торкнувся низки біжучих справ та проблем в Україні. Він з великим оптимізмом оцінює розвиток державотворчих процесів в Україні. Участь Атени Пашко у цій зустрічі проявилася у читанні її поезій.

В. Чорновіл відвідає також Клівленд, Дітройт та Ню Йорк.

А. Лукашенко бореться з імпортом

Мінськ. — Президент Білорусі Александер Лукашенко зробив ще один волюнтаристичний крок, наказавши усім крамницям у країні замовляти щонайменше 75 відсотків товарів у місцевих виробників, повідомило 28-го серпня агентство Ройтерс. 25 відсотків товарів можна імпортувати.

Один з урядовців, який попросив не називати його прізвища, сказав, що уряд Білорусі готує ще один ряд заходів щодо захисту національного виробника. Він додав, що на складах накопичилося непроданих товарів на 11 трлн. білоруських рублів. Урядовець також повідомив, що з метою захисту місцевих виробників заплановано збільшення продажного податку на імпортні товари від 10 до 100 відсотків. Крім того, на продаж чужоземних товарів буде накладено 50-відсоткову надбавку в ціні. До цього часу підприємства не мали жодних перешкод у кількості отримуваних товарів з-за кордону.

БРИТАНЦІ СХВАЛЮЮТЬ ПЛЯНИ КОРОЛЕВИ

Лондон. — Більшість британців підтримують намір королеви Єлисавети II реформувати монархію. Згодо з вислідами опитування, проведеного лондонською газетою „Сан", 78 відсотків опитаних громадян підтримують плян Єлисавети II відновити володіння герцогством Ланкастерським в обмін за відмову Букингемського палацу від одержання щорічних 8.7 млн. фунтів стерлінгів з державного бюджету.

Понад 80 відсотків мешканців З'єднаного Королівства виступають за зміну порядку успадкування британського трону, зокрема за надання жінкам права займати цей трон, навіть якщо вони мають однокровних молодших братів.

Британці не погоджуються з наміром королеви відмовитися від титулу провідника Англіканської Церкви. А 67 відсотків громадян рішуче відкидають бажання королівської родини дозволити в майбутньому шлюби членів королівської династії не тільки з протестантами, але й з католиками.

Як підкреслюють лондонські газети, переговори за зачиненими дверима, які тепер проводять королева Єлисавета II, її чоловік герцоґ Единбурзький і принц Вельський Чарлз, дуже на часі і дозволять британській монархії „вступити в XXI сторіччя в оновленому — більш гуманному та цивілізованому вигляді".

УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКІ ВІДНОСИНИ ДЕЩО ПРОЯСНИЛИСЯ

Київ (Р. Р.). — Прем'єр-міністер України Павло Лазаренко провів у Москві переговори з прем'єр-міністром Росії Віктором Чорномирдіним та іншими урядовими особами.

Повернувшись 28-го серпня до Києва, П. Лазаренко розповів, що під час зустрічей розглянуто фактично всі питання українсько-російських відносин. Одним із життєво важливих питань була проблема, пов'язана з указом російського президента Бориса Єльцина щодо податку на добавлену вартість на імпорт з України. За словами П. Лазаренка, якщо продукцію кілька разів з двох сторін обкладають податками, то вона стає неконкурентноспроможною. Обидві ж країни зацікавлені в тому, щоб торгівля розвивалася. Отож на зустрічі дійшли до спільної думки про створення робочих груп, які терміново, до 1-го вересня, приведуть у відповідність питання податків, виходячи з інтересів обох країн.

Домовилися також про необхідність завантажити працею українські переробні підприємства, зокрема нафтові. Обговорено питання так званого нульового варіянту, постачання газу. Домовлено, що контракти підписуватимуться не менше як на 10 років, щоб таким чином уникнути різних перешкод. Знайдено спільне рішення і щодо Чорноморської фльоти, однак його мають затвердити президенти, сказав П. Лазаренко.

Віктор Чорномирдін по закінченні переговорів сказав журналістам, що дуже задоволений переговорами з П. Лазаренком.

Відповів на запитання журналістів після зустрічі з П. Лазаренком і голова Ради Федерації Росії Єгор Строєв. Перш за все він зазначив, що це „була зустріч давніх друзів". А говорили вони про великі успіхи аграрного сектора в Орловській області, керівником якого є Строєв. П. Лазаренко, за його словами, має намір прислати на Орловщину українську делегацію для обміну досвідом. Всі учасники переговорів висловили думку, що це початок російсько-української дружби і справжньої співпраці. Щоправда, з ким Україна має підписувати договір невідомо, адже президент Росії Борис Єльцин перебуває на лікуванні. Ходять чутки, що він таки поважно хворий. На його місце є три головні претенденти: В. Чорномирдін, Александер Лебедь та Анатолій Чубайс.

НАЦІОНАЛ-ДЕМОКРАТИ СТВОРИЛИ „УКРАЇНСЬКУ СОЛІДАРНІСТЬ"

Київ (Р. Р.). — Тут представники політичних та громадських організацій національно-демократичного спрямування вирішили спільно спряти розв'язанню певних проблем української економіки.

Українська Республіканська Партія, Народний Рух України, Конгрес Українських Націоналістів, Організація Українських Націоналістів, Християнсько-Демократична Партія України, Всеукраїнське Об'єднання Солідарних Трудівників (ВОСТ) та інші організації створили довірче товариство „Українська солідарність". Його мета — допомагати громадянам вкласти приватизаційні сертифікати в акції українських підприємств.

Товариство має намір об'єднати свідомих українців на правах акціонерів. Вони рекомендують не продавати приватизаційні сертифікати, і тим більше не викидати їх, як це роблять деякі люди, що втратили віру у все і всіх, а віддати на користь української економіки.

„Українська солідарність" гарантує чесний обмін сертифікатів на акції певних підприємств шляхом укладання з кожним власником акцій юридичної угоди. Після цього долю своїх акцій кожен зможе контролювати особисто і, в разі необхідности, повернути вартість власного сертифіката грошима або акціями підприємства.

Американець українського походження Нестор Процик, який клопочеться про отримання українського громадянства, охоче ділиться досвідом з бажаючими стати акціонерами. „Українська солідарність" має ліцензію Фонду державного майна України число 377, видану 1-го липня 1996 року.

ЧОН ДУ ГВАНА ЗАСУДЖЕНО НА КАРУ СМЕРТИ

Сеуль, Південна Корея. — Кримінальний суд у південнокорейській столиці засудив колишнього президента країни на кару смерти, а його наступника на президентському кріслі, Ро Де У, — до 22 з половиною років тюрми. Обидвох їх визнано винними в організації у 1979 році військового перевороту і у придбанні маєтків незаконними шляхами під час переування при владі.

Чон Ду Ган є також головним винуватцем збройного придушення масових виступів молоді у місті Кванджу в 1980 році. Згідно з офіційними даними, тоді було вбито 193 осіб, однак незалежні джерела стверджують, що кількість жертв доходила до декількох тисяч.

Суд наклав на обох колишніх президентів грошову кару у сумі майже 600 млн. дол. за те, що вони діставали хабарі від провідних південнокорейських корпорацій.

Обидва підсудні відкинули тяжкі звинувачення на свою адресу. Свої дії в 1979 і 1980 роках вони пояснюють бажанням „врятувати країну від хаосу і унеможливити напад з боку комуністичної Північної Кореї". Вони також не вважають одержані ними гроші хабарями, оскільки „політичні пожертви" не використовували у власних цілях.

Спочатку прокуратор вимагав для Ро Де У досмертного ув'язнення, однак суд обмежився м'якшим вироком. Сеульські газети пишуть, що Чон Ду Гван і Ро Де У подадуть прохання про помилування до Верховного суду і до президента Південної Кореї Кім Ен Сама, і цілком можливо, що уникнуть покари.

Разом з ними засуджено до різних речинців ще 13 військових керівників, які належали до найближчого оточення обидвох колишніх президентів.

Відбулося відкриття Першого Всеукраїнського Пластового Джемборі

Невицьке, Закарпаття, Україна (пл. сен. Л. Романків). — Серед мальовничої карпатської природи, біля підніжжя гори, на якій височіє історичний Невицький замок, над рікою Уж, 12 кілометрів від Ужгороду, 16-го серпня ц. р. урочисто відбулося відкриття Першого Всеукраїнського Пластового Джемборі. На площі, гордо тримаючи прапори своїх делегацій, встали в ряди понад 700 пластунок і пластунів — представників понад тридцяти станиць і осередків Пласту з майже усіх областей України. Головний провід Пласту репрезентували: голова Головної Пластової Булави пл. сен. Юрій Слюсарчук, заступник голови ГПБ у справах зв'язку із світовим скавтовим рухом пл. сен. Любомир Романків та голова Головної Пластової Ради пл. сен. Орест Гаврилюк. Серед запрошених гостей були також голова Крайової Пластової Старшини ЗСА пл. сен. Зенон Голубець, голова КПРади Великобританії пл. сен. Ярослав Гаврих, голова КПСтаршини Словаччини пл. сен. Левко Довгович, представник КПС Канади Мотря Онищук, голова Фонду Відродження України, який частково спонсорував джемборі, пл. сен. Богдан Гаврилишин та представник Світового Скавтового Бюра в Женеві Саша Бондар.

Головною метою джемборі стало відзначення важливих історичних ювілеїв: 75-ліття заснування Пласту в Закарпатській Україні, П'яті річниці відновлення незалежности України, п'ятиліття відновлення Пласту в Україні та нав'язання добрих контактів між пластунами й іншими молодечими організаціями України, які застосовують скавтові методи самовиховання, і завдяки тим контактам розпочати творення єдиної „Національної Організації Скавтів України — Пласту".

Голові ГПБ пл. сен.

(Закінчення на стор. 3)

В Україні

(З інформацій УНІАР)

СИМФЕРОПІЛЬ І МОСКВА ВІДКРИЮТЬ ТОРГОВЕЛЬНІ ПРЕДСТАВНИЦТВА

СИМФЕРОПІЛЬ. — В столиці Криму відкриється торговельно-економічне представництво столиці Росії, а в Москві почне працювати аналогічне представництво Симферополя, згідно з домовленням, підписаним 28-го серпня. Крім цієї угоди, посадник Москви Юрій Лужков, який перебуває в Криму на вакаціях, домовився зі заступником голови кримського парляменту Анушаваном Данеляном про надання урядом Москви 300 блн. дол. для фінансування будівництва будинків, які є власністю російської столиці в Криму.

ВІДЗНАЧЕНО 140-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ І. ФРАНКА

КИЇВ. — Понад 200 людей взяли участь у вічі, організованому національно-демократичними організаціями в Києві біля пам'ятника Іванові Франкові з нагоди 140-ої річниці з дня його народження. Участь взяли представники Уряду, зокрема прем'єр-міністер Іван Курас, міністер культури Дмитро Остапенко, українські письменники, керівники громадських і політичних організацій. Після віча національно-демократичних сил біля пам'ятника відбулося віче лівих сил, у якому взяли участь 80 осіб. У театрі ім. І. Франка того дня пройшов врочистий вечір, присвячений пам'яті письменника.

ПРОПАЛИ УКРАЇНСЬКІ ЖУРНАЛІСТИ

КИЇВ. — Як повідомили „Всеукраїнські Ведомості" з 30-го серпня, українські журналісти Віталій Шевченко з Києва і Андрій Базавлук з Харкова пропали в Чечні 9-го серпня. Вони брали участь у переговорах з приводу обміну сімох українських громадян, затриманих у Білорусі, на 14-ох російських прикордонників, полонених у Чечні. Спочатку про їх зникнення з'явилося повідомлення в Москві. Востаннє їх бачили в Грозному 9-го серпня. Лідер харківського відділу УНА-УНСО Олесь Бабій сказав, що вони мали 11-го серпня зустрітися з чеченським польовим командиром Хасаєвим і що їхнє посередництво дуже сприяло переговорному процесові. Сьогодні в Чечні працює ще одна українська журналістка Олена Петрова.

ВИСТАВКА САМВИДАВУ

КИЇВ. — У Державному музеї книги і друкарства відкрилася експозиція самвидавських творів, присвячена п'ятій річниці незалежности України. Виставку організували Державний музей книги і друкарства, видавництво „Смолоскип" та Всеукраїнське товариство політв'язнів і репресованих. Є тут і куточок Служби Безпеки України, яка представила матеріяли із свого архіву. Тут широко представлено українську національну ідею, починаючи від затертих контабрних записників до різноманітних рукописів, мистецьких творів і виробів до розкішних альбомів з Парижу та інших країн. Виставка триватиме два місяці.

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ ЗАСНУВАВ ОРДЕН „ЗА МУЖНІСТЬ"

КИЇВ. — Пресова служба Президента з України повідомила, що Леонід Кучма заснував орден „За мужність" 1-го, 2-го і 3-го ступеню, якими нагороджуватимуться військовослужбовці, працівники правоохоронних органів та інші особи за виявлений героїзм в надзвичайних обставинах чи при виконанні військового обов'язку, пов'язаного з риском для життя.

ЮВІЛЕЮ НЕ БУДЕ

КИЇВ. — У Міністерстві Інформації України відбулося засідання координаційної ради з виконання державної програми розвитку національного книгодрукування і преси на період до 2000 року. Учасники зібрання зазначили, що 1996 рік міг стати ювілейним в історії українського книговидання, оскільки цього року виповнилося 1000 років. Проте ювілей не відзначатиметься, бо програму не виконано. Якщо у 1992 році випущено три книги на душу населення, то в у 1995 році тільки 1.5 книги, причому цей показник включає підручники, збірники нормативних актів та рекламні буклети. Українська поліграфія цілком занепала і може загинути вже цієї зими, зазначили учасники засідання.

У СВІТІ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ опитування, яке провела серед 500 південних корейців газета „Ганкере сінмун", більшість громадян країни вважають, що їх колишній президент Чон Ду Гван, засуджений в понеділок на страту з обвинуваченням у бунті, державній зраді й корупції, заслуговує бути страченим, але буде помилуваний.

ПРЕЗИДЕНТ ІЗРАЇЛЯ ЕЗЕР Вайсман заявив на пресовій конференції, що він зустрінеться з провідником палестинців Ясір Арафатом, коли прем'єр-міністер Беньямін Нетаняґу не хоче цього зробити. Це сталося після того як Я. Арафат написав безпосередньо до Е. Вайсмана, що час перестати боротьбу і зустрітися для переговорів.

В АМЕРИЦІ

НА УЛАМКАХ літака авіакомпанії TWA, який розбився над Лонг Айлендом 17-го липня, виявлено сліди нітрогліцерину. Слідчі сумніваються, що ця хемічна речовина має відношення до вибуху літака. Нітрогліцерин використовується при виготовленні динаміту, але також допомагає хворим на серце знімати спазми. Заступник директора Федерального бюра розслідування Джеймс Келлстром сказав на пресконференції, що кількість вибухової речовини не дає підстав думати про вибух бомби. Потрібне буде ще додаткове розслідування, щоб визначити, чи це був терористичний акт. На глибині 36 метрів під водою працюють понад 160 водолазів, які далі шукають за уламками літака.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали.

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Більше уваги нашим дітям

Скорим американським темпом зближається кінець вакацій, а з тим початок шкільного року для нашої дітвори та молоді. У час поспішного закупу одягу та шкільного приладдя батьки, однак, не сміють залишити на боці також потреб морального порядку, що напевно важливіші, ніж ще одна шкільна торба, чи нові черевики.

Для українських батьків пляни й думки про добрі можливості моральних цінностей для їхніх дітей у тому шкільному році повинні стояти на першому місці. Ми усі добре знаємо про небезпеки, що чигають з усіх усюдів на наших дітей, як і взагалі на дітей в американському довкіллі. Саме тепер американські газети та інші засоби масової інформації повні статтей на цю тему. Ба, що більше — небезпеки, що їх приносить вплив довкілля, а таки просто кажучи вплив вулиці, є саме тепер актуальною темою у передвиборчій кампанії, що кипить в американській спільноті з цілою силою у зв'язку із виборами на президента країни, які відбудуться вже за два місяці. Питання куріння тютюну малолітніми, як і взагалі впливу нікотини на здоров'я, уживання наркотиків та вимоги обмеження продажу зброї є на порядку денному у промовах кандидатів, що є речниками як демократичного, так і республіканського табору. Чи це лише ще один передвиборчий трюк — *побачимо за якийсь* час, однак статистичні дані про зріст уживання наркотиків серед малолітніх, майже щоденні вістки про збройні напади, ґвалтування і безглузді убивства, що їх виконують часом просто діти, вказують на застрашаючий стан моралі малолітніх. Все це повинно викликати стурбовання в українських батьків і не може пройти без відповідних висновків. Тут ніяк не можна ставитися до того, що знаємо беззастережно як правду, із легковажністю, мовляв, це тільки випадки спорадичні, які преса і політики непотрібно роздмухують.

На жаль, так воно не є, а вплив однолітків на наших дітей є дуже і дуже сильний. Величезний також і всім відомий вплив телебачення, на який також важко реагувати, як і важко батькам замикати екран на ключ. Не забуваймо ще і того, що щораз більше матерів працює рівно із батьками професійно, чи працює з уваги на економічну кризу, яка хоча не так сильна, але таки панує. А це залишає дітей без опіки майже на повний тиждень, а тим самим вплив довкілля стає ще сильнішим.

Немов на підтвердження того, появилася тепер розвідка, що подає висліди десятилітнього обстежування 20.000 учнів вищих кляс середньої школи, чому шкільна реформа в ЗСА недописала і що повинні зробити батьки. З неї довідуємося, що головним чинником доброї науки і поведінки учнів є позитивне родинне життя.

Ось і маємо ще раз доказ того, що споконвіку було найважливішим у вихованні кожного нового покоління, а це — родинний дім.

Чи розуміють це батьки американського походження — невідомо, але нам важливе і конечне, щоб це ясно зрозуміли українські батьки в ЗСА і взяли під увагу саме тепер, на початку нового шкільного року. Як конечною є потреба більшої уваги нашій дітворі та молоді, не треба хі-ба двічі повторяти — коби тільки ця конечність дала наслідки у практиці і коби українські батьки відповідно до цього поступали. Коли вони добре розглянуться, то зрозуміють, що їхнє завдання знаходить відповідну підтримку у зорганізованому українському житті в діяспорі, де маємо активні молодечі організації, українські школи, спортові дружини, де існують мистецькі групи для молоді, студії мистецького слова, музичні школи — одне слово — ми маємо цілий ряд випробуваних довгими роками організацій для дітвори і молоді, які стоять кожночасно на поміч батькам у їхньому відповідальному завданні. Треба тільки їх використовувати і послідовно втягати наших дітей в їхню мережу. Це, що часто перешкоджає у вигоді і відпочинку наших батьків, бо ж, як знаємо, усі додаткові зайняття в українських організаціях відбуваються у вільний від шкільної науки час, а це вечорами чи по суботах-неділях — може врятувати українську дитину від моральної та здоровної проблеми, а такий порятунок не легко знайти.

Володимир Пархоменко,
м. Київ

СВЯТИЙ ХРЕСТ І ДОЛЯ

У серпні 1991 року, якраз напередодні путчу ГКЧП в СССР, з Домініканського собору в Любліні зник хрест, що був головною святинею цього собору. Оскільки означений хрест мав 25-кілограмову срібну оправу, всі перш за все припустили тривіяльний грабунок. Але за кілька днів розпочалися бурхливі політичні події. У Москві відбувся й ганебно провалився путч ГКЧП, а потім почався прискорений процес розвалу СССР, внаслідок чого стала незалежною й Україна. І ось тут поляки пригадали старовинну легенду, пов'язану з хрестом. Незважаючи на те, що у викладі можуть бути деякі історичні неточності, переказую цю легенду так, як її почув.

Колись мати візантійського імператора Костянтина Багрянородного, Єлена, вірна християнка, розпорядилася розшукати того самого Хреста, на якому розіп'яли Спасителя. Як не дивно, хоча від події розп'яття на той час минуло вже кілька століть, Хреста було знайдено і привезено до Візантії. Святиню розрізали на кілька фраґментів, які, розійшлися по світі. Так, коли Костянтин Багрянородний віддав свою дочку Анну за київського князя Володимира Святославича, один, центральний фраґмент Хреста він дав їй у посаг. Фраґмент зберігався, як святиня, у Києві, а коли вже князь Ярослав Володимирович Мудрий розподілив Русь між своїми синами, фраґмент Хреста потрапив до Волинського князівства. Після утворення Галицько-Волинської держави святиня зберігалася при дворі галицько-волинських князів. Вона, зокрема, начебто була присутня на церемонії коронації Данила Галицького на короля. Коли Галицько-Волинська держава занепала, західні її території були приєднані до Польщі королем Казимиром Великим. Десь у ті часи реліквія потрапила до польського міста Любліна й відтоді зберігалася там у Домініканському соборі.

Ідентичність фраґменту Святого Хреста завжди визнавалася церковними експертами. Невідомо коли, але, напевне, в часи розквіту барокко святиню було оправлено в те саме срібло з позолотою.

Протягом усього перебування реліквії в Польщі з покоління в покоління люблінців передавалася віра в те, що доля фраґменту Святого Хреста пов'язана з незалежністю України-Руси. Мовляв, вручення святині Володимиру Великому знаменувало світове визнання Руси-України як держави. Хрест покинув територію України якраз в момент втрати державности останнім залишком Давньоруської держави. І поки Хрест перебував за межами України, незалежною вона стати не могла.

Але повернемося до початку нашої історії. У серпні 1991 року фраґмент Святого Хреста з Домініканського собору в Любліні таємничим чином зник, чого з ним не траплялося протягом всіх 700 років перебування в цьому соборі, і сталося немислиме ще й на той час для багатьох — Україна здобула державну незалежність. Днями наш народ відзначив вже п'яту річницю незалежності України. А про зниклий Хрест з 1991 року нічого не чути. Тому чимало поляків, передусім люблінців, пов'язують ці дві події — зникнення Хреста і проголошення незалежності України. І, як мені здалося, не дуже на Україну нарікають.

Багато хто зауважив, що процес набуття Україною незалежности, схоже, здійснювався за сприяння промислу Божого, який постійно створював для цього умови. Згадаймо, як Російська Федерація 1990 року наче ні з того ні з сього прийняла раптом Декларацію про свій суверенітет — від самої себе! — чим збила з пантелику комуністичну більшість українського парляменту і змусила її проголосувати за Декларацію про суверенітет України. Несподіване призначення проросійського голови Верховної Ради України Володимира Івашка заступником Генерального секретаря ЦК КПСС і його наступний переїзд до Москви спричинилися до обрання на цю посаду національно орієнтованого Леоніда Кравчука. А безглуздий путч ГКЧП призвів до прийняття переважно комуністичною Верховною Радою України Акта про незалежність нашої держави. Таке враження, що якась невидима, але всемогутня сила змушувала керівництво Росії робити безглузді політичні кроки, що звільняли шлях до виходу України зі складу Совєтського Союзу.

Перебуваючи нещодавно в польському місті Любліні, автор почув історію, яка ще більш підсилює версію про причетність Господа до нашої незалежности.

Що ж, цілком можливо, що той фрагмент Святого Хреста дійсно перебуває тепер в Україні, і нам треба берегти його, як зіницю ока. А втім, на святиню надіймося, українці, але й самі рук не опускаймо.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про теплоту людських сердець

Притчею во язицех стали розмови про те, що в сьогоднішньому світі зникає сердечне ставлення людини до людини, що панує лише гріш або кулак, а такі чесноти, як поміч ближньому — це історія минулого.

Але коли розглянетесь то тут, то там, мусите ствердити, що так зовсім зле воно не є і знаходиться багато людей, що несуть у серцях теплоту до ближніх та стараються їм допомогти, незважаючи на те, чи то брат, чи сват, чи хтось зовсім сторонній. Так якось звичайно з ними буває, що ніхто їм і не пробує віддячитися за їхнє добродійство, яке довкілля приймає як самозрозуміле, а вони відходять скромно і без почестей у забуття, часто навіть без хоча б одного „дякую“.

А може, це так має бути? Може, так воно заведено? Може, справді нагороди за добрі діла роздає аж найвищий суддя?

Особливо чітко вирисувалося це мені при нагоді вакаційних днів у тому „українському Гантері“, який своєю красою викликає так багато рефлексій, а поміж ними знаходиться і час до застанови. Ось знову тепер „впало“ в розмові із „старими“ гантерцями ім'я дивно не витертого з пам'яті Максима Куриса, який свого часу, не маючи родини, огортав особливою опікою пластову молодь, що таборувала поблизу його посілости. Максим уже давно блукає у засвітних полонинах, а молоді пластуни далі школяться на тому самому місці та сидять собі увечорі при ватрі, згадуючи минуле. Чи згадують вони колись при цій нагоді того, що допомагав їм своєю добротою пластувати серед цієї чудової гірської природи? Чи кладуть вони принаймні символічну квітку на самітню могилу самітнього Максима?

Дещо далі садиби Максима, але також за річкою, знаходиться обійстя Т. та І. Куликів, на якому вони давали можливість стільки років таборувати пластункам, знову ж завдяки лише доброті того щиросердечного подружжя, що безкорисно і з великим теплом опікувалося дівчатами. Скільки чудових споминів пов'язано для багатьох із них із „Куликівкою“, скільки свят Івана Купали вичарувано там з участю широкої гантерської громади.

Цього року, на жаль, „Куликівка“ була оповита тишею. Не таборували там пластунки, не бували через хворобу і господарі. У пустку вела крута стежка до табору і не дзвенів на ній хор молодечих голосів. Ой не часто згадують добро сердець своїх господарів ті численні, що там діставали шліфи на дальший пластовий шлях, бо життя понесло їх у крутіж нових подій, нових переживань. А у вітальні привітливого дому на „Куликівці“ досі розвішені на почесному місці довгі подяки із закінчення кожного табору, що там відбувався колись, та жаль, що вони не поповнюються новими подяками, виписаними зі спогадів і туги за тим таборовим минулим добром.

Скільки вже таких „добрих діл“ проминуло безслідно... При цій нагоді згадалися мені також інші докази того, хоч далекі від Гантеру, але ближчі часово. Ось недавно довідалася про доброго американця, який без слова зложив п'ять тисяч долярів, щоб за них могли тут врятувати хворе серце українки-дівчинки з Волині, про існування якої він ніколи не знав. Довідалась про родину з далекого Заходу ЗСА, що турбується тепер долею молодої українки, яку прийняли немов члена родини на повний рік до себе, зустрічаю саме цього тижня групу наших ветеранів, що збирають постійно ліки для дітей України, а відомий український меценат з Ню Йорку розповідає про опіку над сиротинцем у Житомирі...

Значить, не зовсім правдою є те, що людські серця у тому жорстокому столітті вистигли і затверділи „на камінь“ — вони б'ються любов'ю, співчуттям, а передусім теплом до українських дітей, до української молоді та дають зі себе, що можуть найкраще. Коби вони, однак, це відчули, щоб це їм повернулося якимись висловами вдячности і таким же добром серця, квіткою, а може часом і якоюсь ширшою, щирою імпрезою з нагоди... ліття, поки ті літа ще можуть сприймати ту вдячність разом з тими, що пам'ятають те чарівне слово — дякую...

О-КА

Валентина Юрченко

ПИСЬМЕННИЦЯ ШИРОКОГО ТВОРЧОГО ДІЯПАЗОНУ

(Петро Сорока. „Ганна Черінь. Літературний портрет“. В-во „Лілея“, Тернопіль)

II

З її досі виданих 27 книжок читач дістав сім збірок поезії (в тому — високомистецька „Квіти добра і зла“), а також визначний епічний віршований роман „Слова“ (два видання), високо оцінений критиками. В жанрі прози з-під її пера вийшли 4 збірки тематично різноманітних оповідань і гумору, оперета на 3 дії („Поїзд щастя“) і 3 книги репортажів і подорожніх нарисів. Почавши писати для наймолодшого читача з початку 50-их років, Ганна Черінь видала 10 збірок віршів, пісень і оповідань для дітей. Публіцистичні статті й рецензії письменниці увійшли до її книжки „Калейдоскоп“, виданої цього року.

Автор монографії докладно аналізує багатогранну творчість Ганни Черінь у дев'ятьох розділах; він приділяє увагу ліриці поетеси („Музика слова“), особливостям творчого стилю в різних жанрах, а зокрема, в поезії, яка, на думку П. Сороки, визначається „власним почерком“, неповторними інтонаціями й умінням поетеси „живописати словом і творити прості й водночас непроминальні метафори“, як наприклад:

... Білі пальмові гілки на
склі замерзлім
Мов фіранки затягли
вікно,
Фарбував хтось вікна
синім пензлем,
Місяць пряв сріблясте
полотно.

Творчій манері Ганни Черінь, пише автор, притаманні ляконічність і стислість, вона намагається створити яскраве зорове і слухове враження, передати найсуттєвіше, найприкметніше, що вкарбовується у пам'ять надовго. Аналізуючи поезії книги „Квіти добра і зла“, він робить висновок, що „в центрі світоглядної концепції авторки стоїть серце, витоки її творчості слід шукати також у Біблії й у „філософії серця“ великого українського мислителя Памфіла Юркевича: „Якщо істина падає нам на серце, вона стає нашим внутрішнім скарбом. Тільки за цей скарб людина може вступити у боротьбу з обставинами й людьми, тільки для серця можливі подвиг і самовідданість“. В численних поезіях Ганна Черінь звертається до теми Батьківщини, в них відчувається „непоборна носталгія вигнанця“, а символом рідної землі виступає у поетеси слово „чорнозем“, бо в дорозі „На захід“ (вірш під тією назвою) „кожен в серці ніс отой чорнозем, частинку української землі“ (збірка „Чорнозем“).

Окремий розділ своєї монографії Петро Сорока присвячує віршованому романові „Слова“, філософському творові, в якому поетеса порушує багато одвічних проблем, але „з усієї безодні слів... я вибираю одне єдине... найкраще із слів — Україна“. За однозначною думкою критиків, цей твір Ганни Черінь є „вершиною її творчого злету“ і може стояти поруч з епопеєю періоду „проклятих років“ Юрія Клена „Попіл імперій“. Хоч роман написаний „легко, емоційно, динамічно“, в ньому глибока концепція „смертельного протистояння двох антагоністичних сил, у вирі боротьби“, жахливої сутности комуністичного режиму. Розповісти про це світові — це й була болюча внутрішня потреба авторки, і її вона втілила в майстерно побудовану епопею великої драматичної напруги, а в центрі поставила Слово, „неосяжна суть якого незбагненна для людини“, а глибина і сила впливу його — невідомі, таємничі.

На думку автора монографії, поетеса виростала на поезії неоклясичного спрямування й одразу засвідчила, що не ціка-

(Закінчення на стор. 3)

Ірма Тоцька

МИХАЙЛІВСЬКИЙ ЗОЛОТОВЕРХИЙ СОБОР У КИЄВІ

Все менше людей на землі, які своїми очима бачили цей храм. Його не стало в страшні 30-ті роки. Не стало собору, не стало монастирської дзвіниці, кам'яної огорожі з чудовими воротами... Від колишнього ансамблю збереглася трапезна XVIII ст. та кілька пізніх, значно перебудованих будівель.

Михайлівський Золотоверхий собор був однією з найдавніших і найкращих споруд давнього Києва. Його закладено 1108 року онуком Ярослава Мудрого, великим київським князем Святополком Ізяславичем, який мав хрещене ім'я Михаїл. Отже, собор присвячено покровителю Києва і духовному патронові князя Архангелові Михаїлові.

Первісний зовнішній вигляд храму був згодом закритий добудовами. В давнину це був шестистовпний одноверхий храм з трьома апсидами на східньому фасаді. У західній частині інтер'єру були розташовані хори, куди вели гвинтові сходи башти, яка знаходилась у північно-західній частині храму. Збудований собор був з каменю та цегли-плінфи на рожевому вапняноцем'янковому розчині. Купол храму був позолочений, звідки і пішла назва собору.

Всередині собор був чудово розписаний: головний вівтар прикрашали сяючі мозаїки, решту стін і склепінь — фресковий розпис.

Михайлівський Золотоверхий собор протягом своєї історії пережив навали ворогів і пограбування, численні ремонти і перебудови. Найбільш значних змін храм зазнав наприкінці XVII — на початку XVIII століть, коли прибудовано бічні вівтарі св. Варвари та св. Катерини. Для цього в давніх бічних стінах пробито великі арки, які з'єднали центр споруди з новими прибудовами. Тоді ж заново змуровано склепіння, зведено сім бань, фасади набули пишного бароккового оздоблення. Над центральним фронтом встановлено металеву постать Архангела Михаїла.

В інтер'єрі на місці первісної невисокої вівтарної огорожі зроблено п'ятиярусний різьблений іконостас (два верхні яруси у XIX ст. зняті, щоб відкрити мозаїки вівтаря). Цей іконостас очевидці називали одним з кращих творів мистецтва Києва.

Навкруг Михайлівського собору виріс чудовий ансамбль монастирських споруд.

В Михайлівський монастир для його оздоблення робили вклади численні особи, серед них — гетьмани України Іван Скоропадський, Іван Мазепа та ін. Монастир мав багату різницю, коштовні ікони, бібліотеку тощо.

Але головну цінність становили рештки мозаїк і фресок XII ст., які після численних віднов і перебудов збереглися лише у вівтарній частині храму. В середньому реґістрі центральної апсиди знаходилась багатофігурна композиція „Євхаристія“: в центрі — престол, перед ним — невисока вівтарна огорожа, обабіч престол — два ангели в білому вбранні і тримають рипіди. Двічі зображено Ісуса Христа, що подає апостолам дискос і чашу з вином. Над сценою — новозавітний напис слов'янською мовою. Тут же, у вівтарі, знаходились мозаїчні постаті св. Дмитрія Солунського, св. Фаддея, архидиякона Стефана, а також мозаїчні орнаменти. На передвівтарній арці вціліли фрески „Благовіщення“, кілька постатей святих та фрагменти орнаменту. Михайлівський Золотоверхий собор був останньою спорудою древнього Києва, де в настінних розписах застосовано мозаїку.

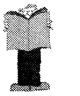
З собором пов'язані важливі історичні події боротьби українського народу під проводом Богдана Хмельницького. На початку XVII ст. він був катедральним собором відновленої православної Митрополії. В соборі поховані його засновник князь Святополк (1113 рік) та його дружина — грецька царівна. Тут знайшли останній притулок видатні діячі України: митрополит Іов Борецький — авторитетний церковний і освітній діяч (1631 рік), відомий історик ігумен Феодосій Сафонович, автор „Хроніки лєтопісцев древніх“ (1676 рік), видатний вчений, письменник, історик, математик, медик, архітект, знавець мов ігумен Іриней Фальковський (1823 рік) та багато інших.

Долю Михайлівського Золотоверхого собору і всього монастирського ансамблю вирішено 1934 року, коли до Києва з Харкова переїхав Уряд Совєтської України. Під Урядову площу з помпезними спорудами відвели територію давнього Києва від Софійського собору до схилів Дніпра. Ансамбль Михайлівського монастиря мав бути знищений. Формальності було дотримано: групу вчених примусили засвідчити, що собор... не становить цінности і може бути ліквідований. Єдиний, хто до кінця боровся за збереження храму, — це Микола Макаренко, який поплатився за це життям.

Але в ті часи шаленої боротьби з релігією подвигом були і домагання окремих вчених затримати руйнування і дістати хоч би мінімальний час на проведення розкопувань, архітектурних зондажів, обмірів цієї пам'ятки, що мала йти в небуття. В Національному заповіднику „Софія Київська“ зберігаються матеріяли видатного українського історика архітектури, дослідника багатьох пам'яток великокнязівської доби І. В. Моргилевського — обмір Михайлівського собору і фотоархів, які сьогодні є неоціненими документами для відбудови храму.

Дехто вважає, що під час руйнування Михайлівського Золотоверхого собору загинули і мозаїки XII ст. Це не так. Всі розписи, що збереглися, були зняті зі стін і перенесені на нову основу. Цю складну і трудомістку операцію виконали фахівці під керівництвом ленінґрадського реставратора В. О. Фролова. 1991 року в часописі „Пам'ятки України“ (число 1-2) вперше опубліковано щоденник В. Фролова, що зберігся в його онука. Роботи розпочалися у червні-липні 1934 року. На той час служба в храмі була припинена, до нього перенесли архіви. Книги з бібліотеки передали до Академії Наук України.

(Закінчення на стор. 3)

Лекції англійської мови

ПРОСТО ПРО СКЛАДНЕ

Зайняття восьме

КОТРА ГОДИНА?

Бажаючи дізнатися, котра година, ми питаємо:
What is the time? або **What time is it now?**
Ще один вислів, хоча і не занадто літературний, часто можна почути на вулиці:
Do you have time? — Не скажете, яка година?
Подібний зворот вживається в іншому випадку:
Do you have time to talk? — Чи Ви маєте час поговорити?

Загальновідомо, що є два слова, які означають різні годинники:
watch — ручний або кишеньковий;
clock — годинник великого розміру.
Одначе зустрічаються й інші назви:
timepiece — хронометр; будь-який годинник високої точности,
hourglass — пісковий годинник,
stopwatch — секундомір,
time clock — годинник, який зазначає час приходу співпрацівників до праці,
alarm clock — будильник.

Виявляється, існує і таке слово: **clock watch** — ручний годинник із сигналом, а дієслово **"clock-watch"** означає „зиркати на годинник". Звідси **"clock-watcher"** — недбалий працівник, який тільки відсиджує свій час на праці „від... і до... години". Цікаво, що слово **"clockwork"** — це годинниковий механізм. Воно переходить у прикметник без зміни форми, але перекладається інакше:
I want to buy a clockwork toy. — Я хочу купити забавку, яка заводиться механічно.
Це ж слово є основою важливої ідіоми: **to work like clockwork** — працювати як годинник.
The subway in Vienna is running like clockwork. — Метро у Відні їздить як годинник.
Складові частини годинника представлені в англійській мові другими значеннями відомих слів:
циферблат — **face**;
стрілка — **hand (hour hand, minute hand).**

Напрям руху по колу окреслюється відповідно:
clockwise — за годинниковою стрілкою
counterclockwise — проти годинникової стрілки.
To open the door turn the key clockwise. — Щоб відкрити двері, поверніть ключ за годинниковою стрілкою.

Як правило, американці вживають тільки 12-годинне обчислювання часу. Скорочення **"a.m., p.m."** настільки увійшли в ужиток, що похідні латинські слова майже не вживаються:
ante meridiem — перед полуднем (0—12-та год.);
post meridiem — після полудня (12-та—24-та год.).
He is going to catch the 6 p.m. train то Albany. — Він збирається встигнути на поїзд до Албані, який виїжджає о 6-ій год. після полудня. (Зверніть увагу, що в цьому випадку слово **"o'clock"** вставляти не треба).
Показ хвилинної стрілки вимагає прийменників **"past; to"**:
What time is it? — It's ten to five. — Котра година? — Без десяти п'ята.

З годинниками бувають неполадки: **Your watch is 5 minutes fast (10 minutes slow)** — Ваш годинник спішить на 5 хвилин (відстає на 10 хв.).
My watch is not running. — Мій годинник стоїть.
Дієслово **"to time"** означає „вибирати час; наставляти годинник".
He timed his watch by the time signal. — Він наставив годинник за сигналом точного часу.

Звідси — похідні від цього слова, до яких слід звикати:
timely warning — своєчасне попередження;
timing — вибір часу.
His speech was well-prepared but its timing was inappropriate. — Його промова була добре підготована, але час для неї був вибраний невдало.

Ось ще один зворот, який стосується часу і вживається в найрізноманітніших ситуаціях:
It's time (to...) — Час (робити щось).
It's time to go to bed. — Час іти спати.
It's time for a change. — Час щось міняти.

Вираз **"It's about time"** — „Давно пора" підкреслює, що подія сталася пізніше, ніж її сподівалися:
Our team won the cup. It's about time. — Наша дружина (команда) виграла кубок. Давно пора.

Слово **"time"** часто вживається з прийменником **"at"**:
at any time — в будь-який час;
at the same time — в той самий час; одночасно;
At that time I didn't pay attention to his words. — В той час я не звернув уваги на його слова.

А тепер порівняйте два схожих звороти, які перекладаються зовсім по-різному:
at one time — колись; був час.
one at a time — по одному; по черзі.
At one time this song was very popular. — Був час, коли ця пісня була дуже популярною.

А тепер уявіть собі дітей, які оточили вчителя, задаючи йому масу різних запитань. Він говорить:
One at a time, kids! — По черзі, діти! (дослівно — по одному за раз).

Ось рекляма доброчинної організації:
We help 4 million people a year. One at a time. — Ми допомагаємо чотирьом мільйонам людей на рік. Кожному зокрема.

Ще кілька висловів, які корисно знати:
Times are changing. — Часи міняються.
to have a hard time — бути у важкому положенні.
I had a hard time there. — Мені там прийшлося нелегко.
for the time being — покищо, до пори до часу.
from time to time — час від часу.
time after time — раз за разом.
time and time again — багато разів.
Time will tell. — Час покаже.
All in due time. — Усе в свій час.
I'll do it in no time (in a moment). — Я це зроблю моментально.

А ось протилежні вислови:
I have no time for nonsense like this. — Я не маю часу на подібні нісенітниці.
He is pressed for time. — У нього невистачає часу.

І на завершення — три ідіоми:
I'm having the time of my life. — Я чудово проводжу час.
We are working against time. — Ми вибиваємося із сил, щоби встигнути до терміну.
It's time to call it a day! — Пора закінчувати! (Так говорять, коли день праці наближається до кінця).

Автор лекцій англійської мови — Віталій Левенталь. Матеріял опрацювала відповідальна за рубрику Галина Колесса. Автор застерігає за собою усі права.

Письменниця...

(Закінчення зі стор. 2)

виться „неприпустимим використанням слів і словосполучень, що не мають понятійного відповідника", отже була переконана, що „модернізм заводить у глухі кути" й ніколи не змінила свого переконання протягом свого творчого життя. Багатогранний талант Ганни Черінь, пише П. Сорока, найбільш повно і яскраво проявився в поезії, але він також ствердив, що „хоч справді обдарованим поетам рідко щастить вагомо заявитися в прозі, Ганна Черінь — щасливий виняток". Вона виявила себе і в цьому жанрі талановитим митцем, її стиль і тут свіжий, оригінальний, народжений гарячим серцем і вправною рукою. Письменниця „розгортає дію з винятковим лякорнізмом, створює живі, повнокровні людські характери, а це в оповіданні вдається не кожному прозаїку". В повісті „Українська кров", з широким спектром проблем, авторка виразно розвінчує беззаконня окупаційної влади в Україні, тотальну русифікацію й трійливі пазурі КҐБ по всьому світі (актуальне для теперішніх „засліплених" — В. Ю.). У розділі про травологи Ганни Черінь і її „мандри" автор оцінює цей жанр як „цікаве тематичне розмаїття" відзначаючи майстерність і стиль репортажів, „позбавлений вишуканих словесних окрас", де розповідь пливе природно і невимушено, а часом і з м'якою, але іскристою іронічністю. Окремо зупиняється він на гумористично-сатиричному жанрі Ганни Черінь („Хитра макітра", епіграми), що в ньому письменниця має свій „арсенал сміхотворення", оригінальний і неповторний, а головно, — позбавлений „котляревщини". Не поминув П. Сорока і творів Ганни Черінь для дітей, вважаючи їх помітним надбанням української літератури для наймолодших, бо у віршах поетеса зацікавлює незвичайними ситуаціями чи подіями, а в оповіданнях уміє цікаво будувати сюжет, використовує фолкльор, насичує пізнавальним матеріялом. Твори Ганни Черінь для дітей, пише він, повертаються в Україну, „стають надбанням спраглих на щире, добре і правдиве слово юних читачів". Автор монографії робить кінцевий висновок, що Ганна Черінь у своїй різножанровій творчості „приховує багато таємниць", і варто вчитися у неї, бо „секрети її творчого ремесла свіжі, оригінальні й неповторні". Він висловлює надію, що в Україні зростатиме не лише число її читачів, а й послідовників її стилю „вишуканої простоти, феєричної яскравости і емоційно-інтелектуальної глибини".

Редактор монографії, акад. Р. Гром'як, у післямові зазначив, що автор її, Петро Сорока (письменник, літературний критик) творив літературний портрет письменниці, з якою особисто не зустрічався, склав уявлення про неї на підставі прочитаних її творів і це обізвалося в його душі суголоссям, а пізніше нав'язав листування з нею. Будемо надіятися, пише він, що монографія П. Сороки не тільки сприятиме популяризації творів Ганни Черінь, а зацікавить і поглибить знання в Україні про творчі надбання літературної діяспори, яка мала змогу не задихнутися в „соцреалізмі", а творити на повний голос.

(Монографію П. Сороки „Ганна Черінь. Літературний портрет" наші читачі можуть замовити за адресою: Svoboda Bookstore, 30, Montgomery St. Jersey City, N. J. 07302).

Збори 496-го Відділу УНС ім. Т. Шевченка

10-го серпня цього року, напередодні святкування Дня Незалежности України, 496-ий Відділ УНС в м. Сієтл у присутності 57 членів відбув Звичайні загальні збори. На стіні залі висів великий вишитий портрет Шевченка з словами „Заповіту", який позичила Євгенія Прокопчук. Багато членів були одягнені у вишиті сукенки та сорочки.

Збори відкрив секретар Відділу Михайло Кіґічак, який розповів про всю проведену роботу у Відділі. З короткими звітами виступили також голова контрольної комісії Василь Кріп та голова суспільної опіки Меланія Кіґічак.

Богдан Заремба запропонував залишити стару управу без змін.

Одноголосно було переобрано нову управу Відділу: голова — Володимир Божко, заступниця голови — Ганна Партика, секретар — Михайло Кіґічак, заступник секретаря — Мирон Пилип'як, рекордовий секретар — Роман Василишин, голова контрольної комісії — Василь Кріп, голова суспільної опіки — Меланія Кіґічак.

Після вибору нової управи Відділу відбувся концерт. Святослав Пилип'як виконував українські пісні на фортепіяні, між піснями Оля Дрогомирецька та Оксана Лазарчук деклямували Шевченкові вірші.

Після концерту відбувся обід, який приготували жінки під керівництвом чудової куховарки Ірини Брудної.

На закінчення зборів усі члени заспівали український гимн „Ще не вмерла Україна".

Ганна Партика,
секретар зборів

ВІДБУЛОСЯ...

(Закінчення зі стор. 1)

Юрієві Слюсарчукові звітував комендант джемборі пл. сен. Нестор Яцишин, після чого голова ГПБ в асисті коменданта джемборі та голови КПС України пл. сен. Вячеслава Стебницького провів перегляд готовости пластових делеґацій до відкриття свята.

Після молитви, під звуки Українського національного гимну було піднято прапори. Джемборі відкрив голова ГПБулави пл. сен. Юрій Слюсарчук. Учасників джемборі вітали: від Фонду Відродження України — пл. сен. Б. Гаврилишин, від Міжнародного Скавтового Бюра — С. Бондар, представниця Ужгородської Обласної Ради ст. пл. Леся Глуханич, яка як станична Ужгородської Пластової Станиці була господарем джемборі. Від Української Церкви учасників джемборі благословили отці з монастиря біля Ужгороду, які передали командуванню джемборі ікону Матері Божої — опікунки молоді.

У мистецькій частині відкриття, підготованій пл. сен. О. Яськівим, виступили балетна група, яка складалася із пластунок зі Львова, кобзар з Києва, який виконав в'язанку українських патріотичних пісень та інші виконавці.

Загальна атмосфера відкриття джемборі була дуже святковою і носила дух єднання — бо ж прибули пластуни з різних частин України: східньої — з Києва, Чернігова, Дніпропетровського, Дніпродзержинського, Луганського, Запоріжжя, Кривого Рогу, Кам'янця-Подільського, Хмельницького, західньої — зі Львова, Івано-Франківського, Тернополя, Самбора, Стрия та ін. міст, із Закарпаття — з Ужгороду, Мукачева, Берегова, з Криму — із Симферополя, Керчу, Красно-Перекопського, з Волині — Рівного і Луцького. Скавтові групи України були представлені делеґаціями Товариства „Скіф", „Чистої криниці", „Хортиці", „Скавтів Києва" та інших. Як гості, у джемборі взяли участь делеґації скавтів Швеції, Данії, Франції, Молдови та Мадярщини.

На відкриття джемборі прибули представники преси, радіо і телебачення Ужгороду, Києва та Львова, а також — радіопередачі в Канаді.

Безпосередньо після відкриття джемборі почалася рясна дощова злива, яка, однак, з огляду на теплу погоду не змогла погасити ентузіязму пластунів — згідно із словами гимну закарпатських пластунів „Ніщо нам лихо ні пригоди..." уже на другий день програма відбувалася згідно з пляном.

Представники ГПБ, ГПР, КПС різних країн разом з головами КПС і КПР України від першого дня джемборі почали дискусії із представником Світового скавтового бюра у справі прийняття України до світового скавтового руху.

Треба сподіватися, що відповідно підготована програма у формі ігор, товариських змагань, ватер, особистих зустрічей учасників і проводу пластових груп протягом наступних 10-ти днів дала їм можливість не тільки запізнатися, але й створити бажану атмосферу, яка буде першим кроком до створення „Національної Організації Скавтів України — Пласту".

90-ліття д-ра Ю. Цегельського

Дев'ятдесятиліття людини звичайно називають патріяршим віком. Це, мабуть, тому, що лише декому Господь дозволяє відзначати 90-ліття своїх народин. Такий привілей можна вважати справді Божим дарунком.

Д-р Юрій Цегельський

90-ліття д-ра Юрія Цегельського його родина і друзі підготовляють відзначити як родинне свято, щоб вшанувати ювілята — ветеринарного лікаря, відомого громадського діяча, визначного пластуна, заслуженого громадянина, автора вартісної книги, мемуарно-генеалогічної монографії, рідкісної того роду публікації „Заґа роду Цегельських і розповідь про Камінку Струмилову".

Життєвий шлях д-ра Юрія Михайла Цегельського — це довголітня безкорислива й успішна праця для добра родини, Пласту і українського народу.

Юрій Цегельський народився 6-го вересня 1906 року у Львові в родині визначного політичного діяча, державного мужа, посла до австрійського парляменту у Відні, члена Бойової Управи Українських Січових Стрільців, державного секретаря внутрішніх справ Західньо-Української Народної Республіки, автора численних публікацій, згодом співредактора щоденника „Америка" у Філядельфії д-ра Льонгина Цегельського і Ольги з Дуткевичів де Бонча, гербу Біла. До школи ходив у Львові і у 1925 році закінчив матурою у Першій Академічній гімназії у Львові. Того ж року записався на студії в Академії Ветеринарної Медицини у Львові і в 1930 році одержав абсолюторію, а у 1933 році — диплом ветеринарного лікаря. Незабаром після того влаштувався на працю.

В період абсолюторії співпрацював у студентській секції і з її рамени дав ряд лекцій на ветеринарно-годівельні теми для Відділу Сільського Господарства в Камінці Струмиловій і околиці. У тому часі був активний у Пласті, зокрема в рефераті Верховної Пластової Команди у Львові, згодом у Німеччині під час перебування в таборі переселених осіб в Ляндеку і врешті на поселенні в ЗСА на пості головного булавного Булави Уладу Пластового Сеніорату і на інших постах.

У Львові дописував під різними криптонімами в газетах „Діло", „Час", друкував репортажі-рецензії з різних виставок тощо.

У 1938 році одружився з Веронікою з Дроздовських. У 1948 році переїхав на постійно до ЗСА з дружиною і двома доньками, Анізією Іриною, зам. Ковальчук, і Ольгою Марією, відомою летункою-пілотом, і поселився у Філядельфії, де перебував його батько. Тут у 1950 році влаштувався на федеральну працю в Департаменті рільництва при перевірці м'яса тварин. Тут включився у громадську працю, став головою Відділу Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів, якого був засновником. У тому часі появлялися його дописи в щоденнику „Америка", в журналі „Київ", а в Канаді — у „Батьківщині", у „Вільному Слові", а також у збірнику „Надбужанщина".

З переходом на емеритуру переїхав на Фльориду, в Маямі Біч. Ювілят завжди активний у громадській праці. Ще як студент гімназії провадив тайний Пласт в Камінці Струмиловій, у парафії свого діда о. митрата Михайла Цегельського, широковідомого і заслуженого священика, великого патріота.

Д-р Цегельський від 1924 року був членом Пласту в курені „Велике Плем'я Лісових Чортів", де займав особливий пост в команді куреня.

Одідичивши по батькові знамениту пам'ять і красномовність, часто виступає з промовами на різних імпрезах, головно академіях з нагоди національних свят.

У своїх доповідях чи публікаціях заторкує відважно навіть найбільш контроверсійні справи, без огляду на те, чи це комусь подобається чи ні. Принциповість обстоювати правду — притаманна ціха характеру ювілята, одідичена по батькові, і за це його шанували навіть ті, що не погоджувалися з ним.

Хоч похилий вік не дозволяє ювілятові активніше працювати для громади, однак він все ще цікавиться подіями в Україні і діяспорі.

Треба підкреслити теж глибоку віру ювілята в Бога і його прив'язання до своєї католицької церкви, що засвідчує своїм прикладним життям.

Тож у цей радісний час сердечно вітаю ювілята, мого приятеля, за професією колеґи, а по пластовій лінії — довголітнього фаміліянта в курені „Велике Плем'я Лісових Чортів", із найкращими побажаннями прожити з Божим благословенням ще многі і благі літа! Ад мультос аннос!

Д-р Роман Барановський

Михайлівський...

(Закінчення зі стор. 2)

Зі щоденника В. Фролова: „25-го червня прибули мої співробітники-мозаїсти тт. Баранов І. М., Малишев Д. М. та Семенов В. В. і 26-го червня ми почали безпосереднє виконання роботи. Технічними співпрацівниками в роботі були київські тинькарі та теслі. Крім того, залучили київську художницю т. Морозову Л. , якій було доручено виконання факсіміле найцінніших з художнього погляду фрагментів мозаїки на випадок аварії, коли їх зніматимуть зі стін".

Справа вимагала великої напруги, постійних пошуків технічних рішень, граничної відповідальності. Це також був подвиг, завдяки якому мозаїки і фрески XII ст. збережено для людства.

Щоб забезпечити схоронність знятих розписів, їх необхідно було стаціонарно закріпити на стіні. Для цього було виділене приміщення в Софійському соборі на другому поверсі (добудова XVIII ст.). У ньому збудували дерев'яну апсиду, що відповідала апсиді Михайлівського собору, і на її ввігнутій поверхні на колишній висоті розмістили „Євхаристію".

У Софійському соборі зберігається весь уцілілий первісний розпис Михайлівського Золотоверхого собору, за вийнятком мозаїки „С. Дмитро Солунський", фресок „Св. Микола", „Св. Самуїл" та кількох фраґментів орнаментів, які ще в довоєнний час були передані на виставку і тепер знаходяться в Третяківській галерії в Москві, в Ермітажі та Російському музеї в Санкт-Петербурзі.

Михайлівські мозаїки — це видатні твори мистецтва. Постаті стрункі і вишукані, рухи різноманітні, одяг вкрито тонким павутинням ліній. Зображення виконані на золотому фоні, золото застосовано і в зображенні одягу. В мозаїках переважають зелені кольори в поєднанні з фіолетовими, рожевими, сіро-білими. В наборі вживано кубики смальти розміром 1— 1,5 куб. см., інколи дрібніші. Є припущення, що в Михайлівському соборі працював талановитий майстер Аліпій з Києво-Печерського монастиря.

Протягом довгих років місце, де стояв Михайлівський Золотоверхий собор, було пусткою: помпезний проект урядового центру так і не був повністю здійснений. Але тепер це місце оживає. Бажання багатьох відтворити давню святиню бере верх. На ознаку майбутньої відбудови храму в 1991 року тут встановив високий дерев'яний хрест Святійший Патріярх Мстислав. У реставрованій трапезній XVIII ст., яка вціліла, діє церква Св. Іоанна Богослова. На місці Михайлівського собору ведуться археологічні дослідження, адже перше, ніж будувати, треба здійснити інженерні, геологічні та інші дослідження. Є проєкт відбудови всього монастирського ансамблю. Є рішення Уряду України про відбудову Михайлівського Золотоверхого собору і Свято-Успенського собору Києво-Печерської Лаври, створено спеціяльну комісію фахівців.

Прийшов час спокутувати провину перед Богом і людьми.

6-ий Здвиг і Фестиваль українців Австралії

Згідно з багаторічною традицією українців Австралії, черговий 6-ий Здвиг і Фестиваль, в якому взяли участь мистецькі одиниці з українських громад окремих стейтів та гості з України, успішно відбувся у столиці стейту Південна Австралія — Аделаїді 1—10-го червня цього року. Ініціятором та організатором Здвигу-Фестивалю був Союз Українських Організацій Австралії (СУОА), який є Централею українського організованого життя в Австралії. Здвиг відбувався під кличем „Єднаймося!“, під яким дійсно в ці дні єдналося наше громадянство, яке прибувало до Аделаїди звідусіль, відчуваючи теплу українську гостинність аделаїдців.

Організаторами та членами ділового комітету були представники нашого молодшого покоління, які відважно взялися до підготовки Здвигу у його великих формах, незважаючи на неґативні „пророцтва“ старших, які не вірили в його успіх та які згодом віддали глибоке признання організаторам на чолі з культосвітнім референтом СУОА Ростиславом Бекером.

В Аделаїді на ратуші два тижні повівав український прапор, а головна вулиця Кінґ Вілліям була прикрашена українськими державними прапорами. У центрі міста були розвішені написи „Аделаїда вітає Національний Український Фестиваль, 1—10 червня“.

Програма святкувань була великою і різноманітною, починаючи від їх першого дня — суботи, 1-го червня, коли відбувся всеавстралійський день українського шкільництва. Того ранку в Еміґраційному Музеї була відкрита виставка, присвячена 10-ій річниці чорнобильської катастрофи. В цей день у „Нексус ґалери“ при Лайон лівінґ арт центер відкрито мистецьку виставку киянки Лесі Довженко, яку привітав голова СУОА Стефан Романів, побажавши їй успіхів у творчості та приємного перебування в Австралії.

Фраґмент заключного концерту Українського Фестивалю в Аделаїді.
Фото Валентина Школьного

Танцюристи південноавстралійського ансамблю „Каштан“.

Бандурист з Києва Роман Гриньків

Відома співачка Марія Бурмака з Києва.

У неділю, 2-го червня, в українських церквах були відправлені спільні Молебні, під час яких присутні щиро молилися за незалежну Україну, за всіх, а особливо дітей, які стали жертвами чорнобильської нищівної радіяції, а також молилися за тих, хто віддав життя своє у боротьбі за волю України. А увечорі в Українському Народному Домі відбувся перший, досить оригінальний концерт, під час якого виступив молодий бандурист-віртуоз з Києва Роман Гриньків, який власноручно, за своїм проєктом, змайстрував бандуру з осики. Його бандура не була схожа на інші. Вона створена для великих концертових заль, її звук — чистий і виразний — долітав до всіх без допомоги мікрофону.

Виступала під час цього концерту відома в Австралії Лариса Буряк — лавреат республіканського конкурсу бандуристів 1993 року в Івано-Франківському, яка співала, граючи на бандурі, „Пісню про чорнобильську трагедію“, що була неначе пересторогою для сучасних і майбутніх поколінь. Обох наших талановитих бандуристів — Ларису Буряк та віртуоза Романа Гриньківа — присутні нагородили спонтанними оплесками.

Дала в цей вечір свій перший гостинний виступ молода, відома всій Україні, співачка Марія Бурмака, яка вчилася в музичній школі клясичної гри на гітарі, а після того студіювала в університеті літературознавство і фольклор.

У понеділок, на третій день Здвигу, в аделаїдському ратуші відбулося офіційне відкриття Шостого Здвигу, під час якого, крім інших, промовляли: голова СУОА Стефан Романів, голова УГПА д-р Іван Снятинський, представники стейтового і федерального урядів та господар — лорд посадник міста Аделаїди Генрі Нініо, який вітав українців, проголосивши відкриття Здвигу та допоміг піднесенню над ратушею національного прапора України, який урочисто замаяв у цей день у Південній Австралії. Після того наші наймолодші, в українській народній ноші, вручили посадникові міста барвисту українську вишивку, вітаючи його традиційними хлібом-сіллю. Бандурист-віртуоз Роман Гриньків дарував у ці незабутні хвилини для посадника міста і присутніх чудове виконання на бандурі однієї зі своїх клясичних композицій.

В цей день у просторій залі будинку Королівського Південноавстралійського Мистецького Товариства відбулася виставка, яку відкрила київська мисткиня Леся Довженко та на якій були представлені твори 12-ти українських мистців-малярів з Австралії. А увечорі в Народному Домі відбулася цікава зустріч з відомим в Україні композитором Олександром Спаринським.

У вівторок, 4-го червня, в „Карклю Арт Сентер“ відбувся концерт українських бандуристів, в якому також участь взяли Р. Гриньків та Л. Буряк. Публіка була зачарована концертом, про що писала місцева преса.

В середу відбулася зустріч наших мистців зі старшим громадянством в Народному Домі, а в Еміґраційному Музеї можна було бачити особливу активність. Це тому, що в той день прибували туди цілі кляси з австралійських шкіл, щоб ознайомити учнів з чорнобильською трагедією та її наслідками. Увечорі того дня в Народному Домі відбулося офіційне відкриття Українського Інформаційного Центру.

Наступного дня, у четвер, 6-го червня, в залі Аделаїдського університету відбувся вечір під назвою „Українська тематика в австралійській літературі“. В п'ятницю, 7-го червня, у міській Елдер консерваторіюм взяли участь піяніст Марко Кандибко з Мельбурну, піяністка Анна Климашівська, композитор Мирослав Скорик та оперна співачка Оксана Рогатин-Василик із Сіднею. Цей концерт був на високому мистецькому рівні.

У суботу, 8-го червня, в день української родини, також відбувалися різні форуми та симпозіюми, як Форум українських письменників, пленарне засідання СУОА, День українки-союзянки з цікавою темою „Українка-еміґрантка“, філателістична виставка, концерт і забава. В цей день до Народного Дому прибули учасники Фестивалю з цілої Австралії. Тут можна було зустріти давніх друзів та відновити давні знайомства, придбати українські вироби, сувеніри, книжки тощо, включно зі смачними перекусками, де були і наші українські вареники, кава і тістечка. Наше жіноцтво зі Союзу Українок дуже вміло і фахово провело „панель-симпозіюм“, на якому віддзеркалено історію українки-еміґрантки в Австралії протягом нашого поселення. В цей день у Музеї Союзу Українок відбулася цікава виставка, присвячена великому українському мандрівникові і дослідникові Миколі Миклухо-Маклаєві до 150-річчя з дня його народження, який був дуже відомий в Австралії, де проживав і одружився. В цей день на Форумі українських письменників відбулася презентація „Пропам'ятної книги“ письменниці Надії Яреми на відзначенні 50-ої річниці українського поселення у Південній Австралії.

Увечорі в залі Народного Дому розпочалася забава з танцями, і здавалося, що підлога не витримає ритміки ніг єтарших і молодих поколінь, які дружньо танцювали, веселилися та направду єдналися. Душею забави був відомий співак Маріян Шуневич зі своїм гуртом „Рекрут“ з України, які забавляли присутніх веселими та жартівливими піснями, єднаючись з оркестрою.

На перший погляд, для тих, хто побував на цій розваговій забаві, здавалося, що це вже заключний вечір Фестивалю. Однак організатори плянували дещо інакше. Адже, згідно з повідомленнями, в неділю мав ще відбутися великий заключний концерт у престижевій концертній залі аделаїдської ратуші. І ось великий концерт розпочався при заповненій залі українською і австралійською публікою. Перед концертом пролунав австралійський національний гимн і до присутніх промовили голова української громади Південної Австралії д-р Іван Снятинський, голова СУОА Стефан Романів, секретар СУОА Юрій Федишин прочитав прізвища окремих гостей, які особисто не могли прибути на Здвиг, але прислали привітання.

Розпочали концерт привітальним виступом танцюристи і співаки відомого південноавстралійського фолкльорного ансамблю „Каштан“. Концерт складався з трьох частин і був „маратонним“, бо тривав аж шість годин. Виступали молодечий танцювальний ансамбль „Гопак“ з Аделаїди, сумівський танцювальний ансамбль „Верховина“ з Мельбурну, молодечий катедральний хор УКЦ з Мельбурну, мішаний хор української громади Південної Австралії „Гомін“, молоді танцюристи з Квінсленду. Другу частину започаткували з'єднані ансамблі Нової Південної Валії у складі народного ансамблю ім. В. Івасюка, жіночого ансамблю „Суцвіття“, танцювального ансамблю з Ню Кастелю „Троянда“ та ансамблю бандуристок „Ластівка“, які виконали монтаж „Слідами святого Володимирського Хреста“. Наступними виконавцями були аделаїдський вокальний квартет „Мрія“, піяніст-соліст Євген Майборода з Аделаїди, співачка Зірка Дощак з Перту, солістка Оксана Рогатин-Василик з Сіднею, (акомп. Марко Кандибко), солістка Стефанія Ковалик з Мельбурну, ансамбль бандуристів „Водограй“ і танцювальний ансамбль „Козачок“ з Аделаїди. У третій частині виступали з'єднані танцювальні ансамблі з Сіднею „Заграва“ та „Веселка“ з чудовим монтажем Наталії Тиравської „У Києві на Подолі“, після якого об'єднані хори виконали пісню Здвигу „Єднаймося!“ На завершення цього небувалого концерту на сцену увійшли всі гості-мистці з України і аделаїдський „Каштан“ виконав танець „Гопак“. Бурхливі оплески не вгавали. На сцену вийшли всі виконавці концерту та разом з публікою заспівали „Многая літа“ і національний славень „Ще не вмерла Україна“.

Прощалися та обіцяли собі знову зустрінутися за кілька років під час 7-го Здвигу у Сіднеї.

Д-р Святополк Шумський

